

BÖLÜM 26

ÇOCUKLARDA GÜVENLİ SPORA YÖNELİK ÖNLEMLER

Aylin UĞURLU¹

GİRİŞ

Globalleşen dünyada gittikçe yaygınlaşan istismar ve şiddet kavramları ülke, ırk, kültür, cinsiyet, statü ve meslek fark etmeksizin milyonlarca insanı etkileyen yaygın bir toplumsal sorundur. Bu zarar verici olaylar farklı koşullar ve ortamlarda kendini göstererek spor alanında da yaşanmaktadır. (Rahim & Begum, 2022). Öyle ki, çocuklara yapılan kötü muamele, sporda giderek artmakta ve spor çevrelerinde endişe uyandırmaktadır (Stevens, 2022). Özellikle spor yapılan alanların kontrolsüz bırakılması ya da organizasyon süresince gerekli güvenlik önlemlerinin alınmaması istismarın gerçekleşmesine alt yapı oluşturmaktadır. Diğer taraftan spor ortamlarında güç ve otorite açısından daha üst düzey olan bir yetişkin çeşitli yöntemlerle çocuğa bilerek ya da bilmeyerek zarar verebilmektedir (Burke, 2001).

Dünya sporda çocukların maruz kaldığı fiziksel, cinsel ve duygusal istismar dahil olmak üzere bir çok istismar içerikli davranışın varlığına dair kanıtların varlığı gündemde bir çok kez yerini almıştır. Örneğin geçtiğimiz on yıl içerisinde ABD jimnastik takımının doktoru Larry Nassar'ın, iki yüz sporcunun cinsel istismar deneyimlerinin ortaya çıkmasından sonra, failin 2016 yılında 175 yıl hapis cezasına çarptırılmış ve diğer yüksek profilli vakalarında ortaya çıkmasına neden olmuştur (Mountjoy, 2019). Günümüz teknoloji kullanımı bu durumu güven alanını daralabilmekte ve sosyal medya uygulamaları üzerinden istismara kapı açabilmektedir. Snapchat uygulaması üzerinden bir lise takım antrenörünün sporcusuyla kurduğu cinsel içerikli iletişim, bu durumun sadece temas yoluyla ya da sözel olarak gerçekleşmediğini kanıtlar niteliktedir. (Sanderson & Weathers, 2020). Yine, konaklama alanları ve soyunma odala-

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi Spor Yöneticiliği AD., augurlu@adu.edu.tr

rında yetersiz denetimi (Çetin & Hacısöftaoglu, 2020), seyahat süresince ulaşım araçları içerisinde ilişki sınırın aşılması (Gervis & Dunn, 2004; MacAuley, 1996), alkol ve diğer maddelerin çocukların olduğu alanlarda kullanılması (Lang, Hartill & Rulofs, 2016) nedenleriyle çocukların güvenli spor yapma alanları kısıtlanmaktadır.

Profesyonel ve amatör spor ortamlarında çocuklara güvenli spor alanlarının sunulabilmesi için bazı spor örgütlerinin sporda çocuk koruma ve önlemleri konusunda gerekli çalışmalara başlayarak politika ve prosedürler belirlediği görülmektedir. Sporda Çocuk Koruma Programlarının öncüleri olarak Birleşik Krallık, Kanada ve Avustralya'da çeşitli spor birliklerinin başlattığı uygulamalar, ilerleyen süreçlerde piramit yapılanma içerisinde uluslararası spor kuruluşları, ulusal spor federasyonları ve spor kulüpleri olarak sırasıyla diğer spor kurumları tarafından da düzenlemeler yapılarak hayata geçirilmiştir (Fasting, 2005; UNICEF Innocenti Research Centre, 2010).

Çocuklar için güvenli spor ortamının oluşturulabilmesi için öncelikle risk faktörlerinin belirlenmesi ve düzenlemelerin oluşturularak uygulanabilirliğinin sağlanması gerekmektedir. Sporda istismarın gerçekleşmesine yol açan bu faktörlerin engellenebilmesi için bazı spor kulüpleri tarafından belirlenen politikalar temel başlıklar altında verilecek olursa; soyunma odası ve tuvalet gibi kapalı alanların kullanımı, seyahat ve konaklamalı organizasyon prosedürleri, yetişkinlerin alkol ve sigara tüketimi, fotoğraf-video çekimi ve sosyal medya kullanımı şeklinde sınırlanabilir.

Güvenli Spor, Amaç ve Önemi

Spor, çocukların bütünsel olarak büyüme ve gelişmeleri için bir önemli bir platformdur. Bu yönüyle, sağlıklı toplumların yetişmesi için her türlü zarar verici etkenden arınmış bir spor ortamının oluşturulması tüm insanlık için bir görevdir. Özellikle spor çevrelerinde yer alan antrenör, yönetici, sağlık personelleri, kulüp çalışanları, federasyon temsilcileri ve gönüllüler gibi tüm paydaşlar ile bir ülkenin spor yapılanmasında karar verme yetkisi olan mercilerin çocuklara güvenli ortam sunmaları gerekmektedir.

Uluslararası Olimpiyat Komitesi Bildirgesine göre Güvenli Spor “saygılı, eşitlikçi ve her türlü taciz ve istismardan arınmış bir spor ortamı” olarak tanımlanmaktadır (Mountjoy ve ark., 2016). Bu tanımdan hareketle spor çevrelerinde yer alan tüm paydaşların çocukları koruma ve herhangi bir suiistimal vakasında bildirimde bulunma yükümlülüğü olduğu aşıkardır. Ayrıca, ülke

spor örgütlerinin sporda güvenliği sağlamaları adına alması gereken bir takım politikaların varlığı dikkat çekmektedir. Bu politikalar çocuk yer aldığı spor çevrelerinde her türlü ihmal ve istismara sebebiyet verecek risk faktörlerinin gerçekleşmeden önce önüne geçilmesi, güvenli sporu tehdit edebilecek ihtimallerin bilinmesi ve önlenmesi açısından önem arz etmektedir.

Güvenli spor ortamı, öncelikle tüm spor paydaşlarının istismara sebebiyet verecek davranışları tanıdığı, bildirdiği ve her zaman çocukların sağlığına, güvenliğine ve haklarına önceliğin verildiği bir çevredir. Ancak, spor kültüründe yer alan performans kaygısı ve sonuç odaklı yaklaşım, sporcunun kontrol altında tutulması, kişiler arası güç dengesizlikleri sonucu medyada sporcu istismarı haberlerinin bildirilmesiyle bağlantılı olarak, sporda çocukların korunmasına yönelik ilgi artmaya başlamıştır (MacPherson, 2022). Yaşanmış olumsuz istismar vakaları sonucunda 'güvenli spor' kavramı dünya çapında ilerlemeyi gaye edinmekte ve önemi her geçen gün artmaktadır. Birçok hükümet, genç ve çocuk katılımcının güvenli spor yapmalarının önemini fark ederek bu konuyu devlet politikası haline getirmiştir. Örneğin Hollanda'da ülkenin spor sistemini organize eden çatı örgütler Hollanda Olimpiyat Komitesi (NOC) ve Hollanda Spor Konfederasyonu (NSF), sporda cinsel tacizin engellenmesi ve tacizin yaşanması durumunda izlenmesi gereken yaptırımların belirlenmesi için politikalar alınmış, tüm ülke spor birliklerinin yönergelerine eklenmiştir (Schipper-van Veldhoven ve ark., 2015). Ek olarak, İngiltere'de Sporda Çocuk Koruma Birimi (CPSU) kurulmuş ve çocuğun korunmasına yönelik davranış kodları hayata geçirilerek büyük bir uygulama hayata geçirilmiştir. Türkiye'de ise, sporda çocuk korumaya ilişkin ilk çalışma, 2013 yılında kurulan Türkiye Futbol Federasyonu Esenlik ve Çocuk Koruma Birimi ile başladığı görülmektedir. Bu noktada çocukların güvenli sporu için sporda çocuk korumaya ilişkin bir platform oluşturularak kulüplere eğitimler verilmeye başlanmıştır (Aydın & Gül, 2019). Ayrıca, birkaç spor federasyonu ve spor kulübünün girişimiyle Sporda çocuk koruma programlarının uyguladığı ancak Gençlik ve Spor Bakanlığı koordinatörlüğünde yasal düzenlemelerin tam olarak oluşturulmadığı görülmektedir. Uluslararası spor uygulamalarına kıyasla, Türkiye'de henüz zorunlu olarak çocuk güvenliğine yönelik bir çerçevenin oluşmaması ise spor ortamlarında yıkıcı sonuçları meydana getirebilir.

Çocuklarda güvenli spora yönelik girişimler sayesinde, kötü muamele konusunda sporcu, aile, antrenör ve diğer tüm sùjelerin farkındalığının artması ile sporda pozitif bir ortamın kurulması arasında güçlü bir bağ bulunmaktadır.

Bu noktada spor kulüplerinin, spor federasyonlarının, organizasyon komitelerinin çocuk sporunda güvenliği sağlamak adına bir takım zorunlu girişimlerde bulunması elzem bir unsurdur (Gurgis, Kerr & Darnell, 2022). Özellikle sporda yer alan tüm paydaşların, sistematik olarak çocukların güvenli spor yapabilmelerine yönelik tesislerde (antrenman alanı, duş, soyunma odası, tuvalet vb.), organizasyonlarda (açılış-kapanış, ödül seromonileri, özel kutlamalar, vb.) yarışma ortamlarında (salon, otel, ulaşım aracı) güvenliğin sağlanması ve çocukla iletişim halinde olan her bir yetişkin için davranış kodlarının oluşturulması güvenli spor anlayışına katkı sağlayacaktır.

Soyunma Odalarının Kullanımına Yönelik Önlemler

Tüm çocukların spor tesislerinde istismar ve zorbalık gibi risk faktörlerinden korunması için güvende olması gerekmektedir. Diğer taraftan, sorumlu yetişkinler tarafından tesis içerisinde kullanılan soyunma odası, duş, tuvalet gibi kapalı alanların uygun sınırlar konularak güvenliğin sağlanması oldukça önemlidir. Spor kulüplerinin ve diğer birçok spor örgütünün belirlenen yerlerin güvenli kullanımına ilişkin oluşturduğu 'davranış kodları' çocukların ve gençlerin nasıl korunacağı hatta paydaşların dahi kendi güvenliklerini nasıl sağlayacağı konusunda hem rehberlik etmekte hem de belirtilen kuralları yerine getirmektedir.

Birçok spor örgütü güvenli spor uygulamalarında soyunma odalarının kullanımına ilişkin mevcut bir mevzuata sahip değildir, ancak kurumlar kendi yönergelerinde bu politikayı alabilmektedir. Çocukların üstünü değiştirdiği anda kendini savunmasız hissetmesi ve bu durumun kaygıya yol açabilme ihtimali nedeniyle birçok kurumun soyunma odalarının kullanımını konusunda net ve açık bir şekilde politikalarının alınması önerilmektedir. Diğer taraftan, soyunma odalarının gözetimsiz bırakılması çocuğa karşı zorbalık, cinsel ve fiziksel istismar riskini arttırabilmekte ve bu sorunun önlenmesi için çeşitli prosedürlerin gerçekleşmesi elzem bir unsur olarak görülmektedir.

Güvenli sporun gerçekleşmesinde soyunma odalarının kullanımı ve tedbirlerinin alınması kapsamında belirlenen politikaların ise genel olarak yetişkinlerin çocuklarla aynı anda alanı kullanması, soyunma odalarına velilerin-ailelerin girişi, yetkililerin denetimi, karma (kız ve erkek çocuklarının bir arada olduğu) organizasyonlar, engelli çocukların alanı kullanması ve organizasyonda ihtiyaç molalarının güvenli işleyişi konularında şekillendiği görülmektedir. Bu noktada, bazı ulusal ve uluslararası spor birliklerinin tesislerde istismar ris-

kinin azaltılmasına yönelik soyunma odası kullanımına ilişkin aldığı tedbirler şu şekilde sıralanabilir:

- Soyunma odaları yetişkinler ve çocuklar/gençler tarafından aynı anda kullanılmamalıdır. Bunun kaçınılmaz olduğu durumlarda, ayrı soyunma, duş ve tuvalet alanlarına erişim olmalıdır,
- Yetişkinlerin, personelin ve gönüllülerin soyunma odalarında çocukların/gençlerin önünde üstlerini değiştirmesi, soyunması, duş almaları yasaktır,
- Bir çocuk veya genç, başkalarının olduğu yerde üstünü değiştirmekten veya duş almaktan rahatsız oluyorsa, üzerlerine bunu yapmaları için baskı yapılmamalı ve bu ihtiyaçların evde giderilmesi için teşvik edilmelidir,
- Karma spor faaliyetlerinde erkek ve kız çocukları için ayrı soyunma odaları mevcut olmalıdır,
- Çocuğun ailesinin gerekli durumlar dışında soyunma odalarına girmemeleri gerekmektedir. Bu gibi durumlarda çocukla aynı cinsiyette olan kişinin içeri girmesi ve yetkili kişiye önceden bilgi verilmelidir,
- Engelli çocukların ve gençlerin kıyafet değiştirme ve diğer ihtiyaçlarını gidermeleri için alanı kullanmaları gerekiyorsa, bölgenin erişilebilir olmasıdır,
- Engelli çocukların veya gençlerin ailelerine soyunma odası alanlarına geçiş izni sağlanırken yetkililerin kararı ve yardımına başvurulmalıdır,
- Kıyafet değiştirme olanağı ya da tesiste soyunma odasının bulunmadığı durumlarda, çocukların/gençlerin ve ailelerinin organizasyon yapılmadan önce bu konuda bilgilendirilmesi gerekmektedir,
- Çocuklar kıyafetlerini değiştirirken özellikle karşı cinsten olan çalışanlar ve gönüllüler soyunma odalarında bulunmamalıdır,
- Mümkün olduğunca, çocuklar ve gençler, soyunma odalarında kulüp ya da organizasyon biriminin iki üyesi tarafından uygun şekilde denetlenmelidir,
- Spor yetkilileri, çocuklar veya gençler için bir dizi aktivite veya kamp düzenlediğinde veya düzenlediğinde dinlenme molalarının ve/veya tuvalet molalarının güvenli bir süreçte işleyebilmesi için denetimli bir sistem oluşturmalıdır. Bu konuda yetkililerin organizasyon öncesinde tüm katılımcılarla bir toplantı yaparak soyunma odası ve lavoboların kullanım saati, alanı ve diğer zamanların kontrolü konusunda anlaşmaya varması gerekmektedir (Sport New Zealand, 2020; DCU Sport, 2022; CPSU Safeguarding and Protecting Children Policy, 2022)

Konaklamalı Organizasyonlar ve Seyahate Yönelik Önlemler

Rekabetin yer aldığı spor ortamlarında çocuklar veya gençler ile birlikte uzun saatler geçirdikleri için yoğun ilişki içerisinde olan sorumlu yetişkinler arasında istismar ve şiddet potansiyeli artabilmektedir. Bu tür durumlara zemin hazırlayan en büyük risk faktörlerinden biri ise çocuğun ailesinden uzak kaldığı sporcu kampı, deplasman gibi konaklamalı spor organizasyonların kontrolsüz ve denetimsiz bir şekilde gerçekleşiyor olmasıdır (Farstad,2007 aktaran Alexander ve ark., 2011).

Alan yazın incelendiğinde konaklamalı organizasyon ve seyahat yönetmelikleri başlıca odaların paylaşımı, aile ve refakatçi sistemi, otel, yurt, kamp alanı gibi konaklama yapılan tesislerin içinde ve tesis dışında uygulanan davranış kodları ile seyahat süresince uygulanması gereken güvenlik kuralları şeklinde belirlenmektedir. Kısa ya da uzun süreli ve/veya küçük ya da büyük çaplı spor organizasyonlarında güvenli spor ortamlarının sunulması amacıyla bazı spor birliklerinin konaklama ve seyahat yönetmeliklerinin genelleştirilmiş maddeleri aşağıda yer almaktadır:

- Çocukların kendilerini güvende hissettikleri kişilere aynı odada kalması sağlanmalı, sporcu ve sporcu aileleriyle kendilerinin ve çocuklarının en rahat edeceği kişilerle ilgili ayrıntı ve öneriler alınmalıdır,
- Antrenörlerin ve/veya diğer paydaşların sporcularla aynı odayı paylaşmasına izin verilmemelidir,
- Sporcu velisi çocuğun başka bir yetişkin sporcu ile aynı odada paylaşmasını müsaade ediyorsa önceden yazılı olarak bildirmelidir,
- Sporcuların bulunduğu tüm katlara yetişkin refakatçileri yerleştirilmelidir, tesis içerisinde sporcular mümkün olduğunca aynı katta ve bölümde konaklatılmalıdır,
- Antrenörler ve diğer sorumlular sporcularla otel odaları, soyunma odaları gibi alanlarda özel olarak görüşmemelidir,
- Sporcular ile antrenörler, masörler, spor terapistleri, doktorlar ve beslenme uzmanları gibi takımda yer alan paydaşlar arasındaki görüşmeler için otellerde belirlenmiş konferans salonları/toplantı alanları kullanılmalıdır, otel odalarında bu görüşmeler yapılmamalıdır,
- Takımın üyeleri ve refakatçiler de dahil olmak üzere yetişkinler, banyoları veya duşları sporcularla paylaşmamalıdır
- Otel, yurt ve kamp odalarında tuvalet, duş kullanımı ve giyinme-soyunma konularında sporcular, antrenörler ve diğer paydaşlar ile mahremiyet sınırları oluşturulmalıdır,

- Sporcular velilerinin olmadığı bir odada uyuyorsa, bir güvenlik planlaması uygulanmalıdır. Bu planlama, organizasyonda yer alan sporcular ve velilere açık ve yazılı olarak paylaşılmalıdır. Güvenlik planlaması velilerden soru ve geribildirimlerin alınması için seyahatten önce yapılmalıdır,
- Güvenlik planlamasının içeriğinde yer alması gerekenler ise tesiste ve sporcuların yanında her zaman refakatçilerinin bulunması, beklenmedik birine oda kapısının açılmaması, takım yetkilileri önceden telefon etmeden odaya gelmemelidir, sporcular acil durumlar dışında (yaralanma, ağır hastalık, kaza, yangın, otel tahliyesi) geceleri otel odalarından çıkmamalıdır, sporcular ve velilerle, organizasyonda yer alan antrenörlerin ve takım yetkililerinin telefon numaraları paylaşılmalıdır
- Sporcuların kendi başlarına veya yanlarında bir yetişkin olmadan otel dışında gidebilecekleri ve gidemeyeceklerini yerler önceden bildirilmelidir,
- Her sporcu için buddy (eş) sistemi tesis içerisinde uygulanmalıdır. Tesis dışına çıkılırken yetişkin bir refakatçi bilgilendirilmeli, sporcular üç veya daha fazla gruplar halinde olmalı ve sporcular gözetimsiz gidebilecekleri ve gidemeyecekleri, dışarıdan geliş saatlerine ve politikalarına uymaları sağlanmalıdır,
- Çocuk sporcu ailesi veya refakatçısı dışında hiçbir yetişkinle acil sağlık problemi olmadığı sürece yalnız başına seyahat etmemelidir,
- Takım yetkilileri, sporcuların güvenli bir şekilde seyahat etmesinden ve onlara gruplar halinde eşlik edilmesinden sorumludurlar. Eğer sporcu yalnız seyahat etmek durumundaysa araçta iki kişi veya çocuğun ebeveyni yer almalıdır, sporcularla kimin, ne zaman ve ne amaçla birlikte olduğu konusunda iyi bir iletişim kurulmalı ve seyahat şeffaflık kuralıyla gerçekleştirilmelidir (Greenhouse Sports, 2021; Canadian Centre for Child Protection, 2019; USEF Center for Safe Sport, 2020).

Alkol ve Sigara Kullanımı ve Alanlarına Yönelik Önlemler

Uluslararası çocuk hakları ve çocuğun güvenliğine yönelik alınan yasal kararlar doğrultusunda, Uluslararası Olimpiyat Komitesini'nin almış olduğu tedbirlerle birlikte Uluslararası Spor Federasyonları da alkol ve sigara kullanımına yönelik tedbirler almış ve çeşitli politikalar gerçekleştirmiştir. Bu tedbirlerin alınmasında öncelikli unsur genel toplum sağlığı ve çocuk korumaya yönelik ilkelere (UNICEF, 2004). Uluslararası Olimpiyat Komitesi, özellikle alkol kullanımından dolayı fiziksel istismar türünün fazlaca gerçekleştiğini belirtmektedir. Sporcuların alkol tüketmek için zorlanabileceğini ve bunun sonu-

cunda şiddet içeren davranışlardan ötürü birbirlerine zarar verebileceklerini, kutlamalarda kişilerin aşırıya kaçıp fiziksel ve cinsel istismara yol açacak davranışlarda bulunabileceklerini ortaya koymaktadır (Mountjoy ve ark.,2016). Bu nedenle bazı spor birliklerinin kendi bünyesinde oluşturduğu güvenli spor politikaları incelendiğinde antrenörler ve diğer yetişkinlerin çocuk sporcuların bulunduğu alanlarda ya da yakın bölgelerde alkol ve sigara tüketimini sınırlandırıldığı görülmektedir. Bu kapsamda antrenör ve diğer yetkililerin uyması için alınan kararlar şu şekilde sıralanabilir:

- Çocuklarla birlikte ve çalışırken alkol kullanılamaz, alkolün etkisinde olunamaz,
- Konaklamalı organizasyonlarda, kamp, deplasman ve müsabakada tesis içerisinde alkol kullanılamaz ve ya tesis içerisinde alkolün etkisinde olunamaz,
- Konaklamalı organizasyonları içeren kamp ve müsabakalarda alkollü içecek, sigara ve diğer illegal ürünlerin bulundurulması yasaktır
- Antrenman öncesinde ve seyahat süresince alkol kullanılamaz,
- Spor ortamı içerisinde çocukların yanlarında ve çocukların görebileceği yerlerde sigara içilemez,
- Yetkililerin nefeslerinde alkol ve sigara kokusu olamaz, böyle bir durumda çocuğa yaklaşamaz,
- Spor alanında çalışanlar düzenleyeceği organizasyonlarda sponsorluk için alkol ve sigara firmalarından sakınmalıdır,
- Etkinlik veya kutlamalarda sporcuları alkol kullanmaya teşvik edilemez,
- Rekreatif ya da sportif faaliyetler açısından gençlik kampları, gençlik merkezleri gibi yerlerde alkol ve sigara kullanımına ve satın almaya yönelik yasaklar ve sınırlamaların getirilmelidir,
- Çocuğun yer aldığı ortamlarda alkol ve diğer maddeleri kullananların ağır suçlu olarak gösterilecek ve ilgililer tarafından yargılanacaktır,
- Antrenörler çocuk sporcuya rol model olmak zorundadır. Bu sebeple sağlıklı yaşam ve doğru birey olma konusunda rehberlik etmelidir (IAAF Code of Ethics for Coaches, 1999; FIBA Oceania Child Protection Policy, 2014; Suffolk Sport, 2021; England Rugby, 2021).

Görsellerin (fotoğraf/video) kullanımına yönelik önlemler

Spor birlikleri, elde ettikleri başarıları topluma yansıtmak ve düzenlediği etkinlikleri ilgili kişilere tanıtmak amacıyla organizasyon süresince elde edilen fotoğraf ve videoları, sosyal medyada paylaşırken veya kişiler arasında iletirken

çocuk sporcuya bilerek veya bilmeyerek zarar verebilirler. Bu noktada, çocukları ve gençlerin görselleri medya yayınlarında ya da başka yerlerde uygunsuz kullanımının engellenmesi ve çocuğun güvenli alanda spor yapabilmesi için yerine getirilmesi gereken bir takım davranış kodları bulunmaktadır. Özellikle gelişmiş ülkelerin spor birliklerinin, çocukların güvenliği için almış olduğu politikalar arasında görsellerin doğru kullanılması ve paylaşılması hakkında önlemler aldığı görülmektedir. Bu önlemler görsel kullanım ve çekim izni, aileden izin alınması, görsellerin paylaşım izni ve doğru açıda fotoğraf-video çekimi, görsel kitle araçlarının kullanım şekli olarak kategorilendirilebilir. Bazı spor birliklerinin görsel kullanımı ve paylaşımı konusunda almış olduğu politikalar genel olarak şu şekildedir:

- Fotoğraf çekimi öncesinde organizasyonu düzenleyen kurum, takım ve çocukların ailesinden izin alınmalıdır, yazılı form düzenlenmelidir,
- Fotoğraf veya film çekimi yapmak isteyen yetkililer, organizasyon gerçekleşmeden önce cihazlarını kurum kimlikleriyle kaydettirmelidir,
- Sporcuların mahrem alanlarında (soyunma odası, duş, fizik-tedavi odası vb.) hiçbir görsel kitle aracı ile bulunulmamalı ve görüntü alınmamalıdır,
- Madalya törenlerinde, takım fotoğraflarında ve sporcuların uygun kıyafetlerinin olduğu süreçlerde fotoğraf çekilmelidir,
- Performans sergileme anında sporcunun özel bölgelerine odaklanarak görüntü alınmamalıdır, önemli olan sporcunun kendisi değil, spora katılımıdır,
- Sporcunun branşa göre (yüzme, jimnastik gibi) performans sergilediği süreçte arkadan eğilme, bacak açma gibi pozisyonlarda tam karşısından kare alınmamalıdır,
- Sporculara rahatsız vermemek için flash her zaman kapalı tutulmalıdır,
- Görseller web sitelerinde veya diğer medya araçlarında paylaşılırken çocuğun ikamet adresi, e-posta adresi veya telefon numaraları gibi kişisel bilgileri görünmemelidir,
- Grooming sürecinin engellenmesi için çocukların sahip olduğu hobileri, gittikleri okul vb. bilgileri belirtilmemelidir,
- Video ve fotoğrafların web sitesinden başka bir kaynağa doğrudan kopyalama işlevi devre dışı bırakılmalıdır,
- Uygunsuz görüntü kullanımıyla ilgili şikâyet ve soru için iletişime geçilecek kişi ve uygulanması gereken prosedüre ilişkin ayrıntılar açıklanmalıdır (Athletic Irland, 2014; FIBA Oceania Child Protection Policy, 2014; CPSU, 2012; The FA, 2020).

SONUÇ

Bu çalışma, spor etkinliklerinde çocukların güvenli spor yapabilmeleri için planlama, sunma ve değerlendirmeye yönelik uygulamaların mevcut durum arasındaki boşluğun kapanması için tasarlanmıştır. Bu noktada spor organizasyonlarında meydana gelebilecek risk faktörlerinin belirlenmesi ve çözüm önerisi bulunması açısından birçok uluslararası spor örgütünün güvenli spor yönergeleri incelenmiştir.

Çocuklar için güvenli spor algısı, spor kültürü çerçevesinin önemli bir yönünü oluşturmaktadır. Sporun amacı şampiyon olabilmek ve büyük başarılar imza atabilmek gibi sonuç odaklı kavramlardan ziyade asıl önemli olan 'doğru insan' yetiştirebilmektir. Dolayısıyla spor, yapısı itibariyle sağlıklı bir toplum yetiştirebilme, ahlaki gelişime katkı sağlama ve eğitimin amaçlarını gerçekleştirme bakımından güçlü bir unsurdur. Sporda çocukları her türlü istismar davranışından korurken, böylesine güçlü bir kavram olan spor kültürünün ve itibarının korunması gerektiği ve bu konunun ince bir çizgide olduğu unutulmamalıdır.

Spor esnasında çocukla en çok iletişim halinde olan ve sorumluluk içeren kişilerin antrenörler ve spor hocaları olduğu söylenebilir. Bu yüzden, istismar riskine karşı başta antrenörler olmak üzere diğer sorumluların da kendilerini korunma amacıyla sporda çocuk koruma farkındalığı, risk faktörleri, doğru ve yanlış davranışlar, çocuk korumada iyi uygulamaların verildiği eğitimler zorunlu tutulmalıdır. Yine, güvenli spor ortamının oluşması için spor kuruluşlarının sporcuların aileleri ile ortaklıklar geliştirilmesi ve ailelere farkındalıklarını arttırmaya yönelik çalışmaların yapılması, risk faktörlerini azaltacaktır.

Tüm spor birlikleri ve spor camiasında yer alan antrenör, yönetici, doktor vb. paydaşların, organizasyon bölgelerinde yer alan her çocuğun sağlık ve güvenliği için tedbir almak zorundadır. Bu süreç branş ya da branşların farklılığına, etkinliğin büyüklüğüne, coğrafi konuma ve fiziki yapılanmaya uyacak şekilde uyarlanmalıdır. Uluslararası sporun ve sporcunun en tepe örgütü olan Uluslararası Olimpiyat Komitesi, tüm spor organizasyonlarında sporcuların fiziksel ve psikolojik iyi oluşlarının korunmasının bir hak olduğunu belirtmektedir. Dolayısıyla bünyesinde çocukları barındıran her spor kurumunun, güvenli spor ilkelerinin etkin bir şekilde uygulaması bir zorunluluktur. Bu noktada spor kurumlarının çocuk korumaya yönelik kendi politikalarını alması ve yönergelerini oluşturması gerekmektedir.

KAYNAKÇA

- Aydın, H., ve Gül, Ö. (2019). Sporda Uluslararası Çocuk Koruma Programlarının Türkiye Ekse-
ninde Değerlendirilmesi. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 7, 89, 558-581.
- Burke, M. (2001). Obeying until it hurts: Coach-athlete relationships. *Journal of the Philosophy
of Sport*, 28(2), 227-240.
- Çetin, E., ve Hacisoftaoğlu, I. (2020). Factors facilitating child abuse in sports in Turkey: The
case of elite athletes. *Children and Youth Services Review*, 116, 105120.
- Farstad, S. (2007). Protecting children's rights in sport: The use of minimum age. *Human Rights
Law Commentary*, 3, 1-20.
- Gervis, M., & Dunn, N. (2004). The emotional abuse of elite child athletes by their coaches.
*Child Abuse Review: Journal of the British Association for the Study and Prevention of Child
Abuse and Neglect*, 13(3), 215-223.
- Gurgis JJ, Kerr G and Darnell S (2022) 'Safe Sport Is Not for Everyone': Equity-Deserving Ath-
letes' Perspectives of Experiences and Recommendations for Safe Sport. *Front. Psychol.*
13:832560. doi: 10.3389/fpsyg.2022.832560.
- İnternet: Canadian Centre for Child Protection (2019). Web: [https://commit2kids.ca/pdfs/
EDU_TravelGuidelinesYouthSport_en.pdf](https://commit2kids.ca/pdfs/EDU_TravelGuidelinesYouthSport_en.pdf) 30.09.2021'de alınmıştır.
- İnternet: CPSU Safeguarding and Protecting Children Policy (2022). [https://thecpsu.org.uk/
resource-library/best-practice/safe-use-of-changing-facilities/](https://thecpsu.org.uk/resource-library/best-practice/safe-use-of-changing-facilities/) adresinden 15.06.2022' de
alınmıştır.
- İnternet: DCU Sport (2022). [https://www.dcu.ie/sites/default/files/inline-files/DCU%20
Sport%20CP%26S%20Policy%202022%20-%20Executive%20Summary.pdf](https://www.dcu.ie/sites/default/files/inline-files/DCU%20Sport%20CP%26S%20Policy%202022%20-%20Executive%20Summary.pdf) adresinden
15.06.2022' de alınmıştır.
- İnternet: England Rugby (2021). Web: [https://www.englandrugby.com/dxdam/a4/a4f02b3f-
8726-4c12-bcd3-6610345b7f68/safeguardingpolicybooklet.pdf](https://www.englandrugby.com/dxdam/a4/a4f02b3f-8726-4c12-bcd3-6610345b7f68/safeguardingpolicybooklet.pdf) adresinden 26.09.2021'de
alınmıştır.
- İnternet: FIBA Oceania Child Protection Policy (2014). Web: [https://websites.mygameday.app/
get_file.cgi?id=3091976](https://websites.mygameday.app/get_file.cgi?id=3091976) adresinden 12.03.2019'da alınmıştır.
- İnternet: Greenhouse Sports (2021). Web: [https://www.greenhousesports.org/wp-content/
uploads/2017/07/2016_10_06-Safeguarding-policy_updated-Oct-2016-1.pdf](https://www.greenhousesports.org/wp-content/uploads/2017/07/2016_10_06-Safeguarding-policy_updated-Oct-2016-1.pdf) adresinden
25.09.2021' de alınmıştır.
- İnternet: IAAF Code of Ethics for Coaches. (1999). Web: [https://www.iaafethicsboard.org/Con-
tent/downloads/IAAF-Code-of-Ethics-eng.pdf](https://www.iaafethicsboard.org/Content/downloads/IAAF-Code-of-Ethics-eng.pdf) adresinden 12.03.2019'da alınmıştır.
- İnternet: Sport New Zealand (2020). Web: [https://
sportnz.org.nz/media/3607/poli-
cy-10-safe-use-of-changing-facilities.pdf](https://sportnz.org.nz/media/3607/policy-10-safe-use-of-changing-facilities.pdf) adresinden 20.08.2021' de alınmıştır.
- İnternet: Suffolk Sport (2016). Web: [https://www.activesuffolk.org/uploads/safeguarding-proce-
dures-july-2021.pdf](https://www.activesuffolk.org/uploads/safeguarding-procedures-july-2021.pdf) adresinden 26.09.2021'de alınmıştır.
- İnternet: The FA (2020). Web: [https://www.thefa.com/football-rules-governance/safeguarding/
section-8-parents-and-carers](https://www.thefa.com/football-rules-governance/safeguarding/section-8-parents-and-carers) adresinden 26.09.2021'de alınmıştır.
- İnternet: USEF Center for Safe Sport (2020). [https://www.usef.org/forms-pubs/YXj0R68pxq0/
safe-sport-policy](https://www.usef.org/forms-pubs/YXj0R68pxq0/safe-sport-policy) adresinden 25.03.2022' de alınmıştır.
- Lang, M., Hartill, M., & Rulofs, B. (2016). Child Abuse In Sport: From research to policy and
protection. Ken Green, Andy Smith (Ed.), *Routledge handbook of youth sport* içinde (505-
514). Routledge.
- MacAuley, D. (1996). Child abuse in sport. *British Journal of Sports Medicine*, 30(4), 275.
- MacPherson, E., Battaglia, A., Kerr, G., Wensel, S., McGee, S., Milne, A., ... & Willson, E. (2022).
Evaluation of Publicly Accessible Child Protection in Sport Education and Reporting Initi-
atives. *Social Sciences*, 11(7), 310.

Spor Bilimleri IV

- Mountjoy, M., Brackenridge, C., Arrington, M., Blauwet, C., Carska-Sheppard, A., Fasting, K., ... & Budgett, R. (2016). International Olympic Committee consensus statement: harassment and abuse (non-accidental violence) in sport. *British Journal of Sports Medicine*, 50(17), 1019-1029.
- Mountjoy, M. (2019). 'Only by speaking out can we create lasting change': what can we learn from the Dr Larry Nassar tragedy? *British Journal of Sports Medicine*, 53,57-60.
- Rahim, A., & Begum, R. (2022). The potential of restorative justice in advancing safe sport. *The International Sports Law Journal*, 1-11.
- Sanderson, J., & Weathers, M. R. (2020). Snapchat and child sexual abuse in sport: Protecting child athletes in the social media age. *Sport Management Review*, 23(1), 81-94.
- Stevens, J. (2022). Safe Sport: Critical issues and practices.
- Vertommen, T., Schipper-van Veldhoven, N. H., Hartill, M. J., and Van Den Eede, F. (2015). Sexual harassment and abuse in sport: the NOC* NSF helpline. *International Review for the Sociology of Sport*, 50 (7), 822-839.